

Кабиш О.О.

аспірант

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ПОЛІТИЧНА ПРИРОДА СИЛОВИХ СТРУКТУР

Силові структури в різні історичні періоди розвитку будь-якої держави виступають ключовими акторами політичного процесу, що обумовлено самою політичною природою силових структур як апарату примусу, складової механізму держави. Силові структури виступають природними та невід’ємними атрибутами держави, зміна внутрішньополітичної ситуації і поява зовнішніх загроз призводить до зміни ставлення держави до силових структур, їхньої структури та повноважень.

Силові структури – це політичні інститути суспільства, головними завданнями яких є забезпечення зовнішньої і внутрішньої безпеки держави. До основних ознак силових структур відноситься наступне:

1. Належність виключно до державних органів. Тобто тільки держава має легітимне право створення і визначення повноважень силових структур.

2. Спрямованість на забезпечення безпеки особи, суспільства і держави.

3. Спеціальні справа, тобто «... наявність повноважень на застосування сили (легального), у тому числі під час участі у бойових діях» [1].

4. «...оснащення зброєю, а також спеціальними засобами забезпечення ведення бою; володіння спеціальними знаннями, навиками та вміннями з питань ведення збройного протистояння, а також відвернення збройної агресії»[1]. Склад, якість і кількість спеціальних засобів, боєздатність силових структур залежить від економічного стану держави.

5. Силові структури є знаходяться тільки на державному фінансуванні, являють собою соціальні інститути суспільства, що не приймають участь у матеріальному виробництві.

7. Незважаючи на пріоритетне завдання, можуть бути застосовані для розв’язання господарсько-економічних задач, особливо, під час надзвичайних ситуацій.

6. Наявність політичного потенціалу, тобто можливості впливати на політичне життя держави.

З огляду на вище окреслені ознаки, слід зауважити, що силові структури вступають не тільки інструментом, а, як і бюрократія, являють

собою групу інтересів, яка прагне доступними для неї засобами впливати на зміст політики, маючи надійні адміністративні та силові важелі впливу.

Роль силових структур в системі політичної влади в умовах правової держави повинна визначатися можливістю застосування силових інститутів в країні тільки у відповідності з Основним законом (Конституцією) та в інтересах більшості громадян. Для правової держави важливим є не допустити застосування воєнної сили сконцентрованої в руках силових структур проти власного народу.

Орієнтація силових структур на загальне благо дозволяє останнім виступами гарантами політико-правової стабільності, а також прав і свобод людини і громадянина. Якщо силові структури концентрують свою увагу виключно на виконанні своїх обов'язків, не втручаючись в перебіг політичного процесу, то можна говорити про консолідацію правової держави.

В умовах політичної нестабільності силові структури можуть, по-перше, ставати об'єктом політичної боротьби між різними політичними силами. Останні прагнуть отримати підтримку силових структур, втягуючи кадровий склад в між партійну боротьбу. По-друге, політичні сили застосовують політичне шельмування щодо силових структур.

В нестабільному суспільстві силові структури мають можливість ефективно втручатися в політику на стороні однієї з політичних сил, радикально змінювати становище в державі. Як приклад, використання адміністративного ресурсу силових структур під час виборчого процесу для впливу на волевиявлення виборців, коли примус можуть використовувати, як підчас виборів, так і задовго до початку виборчого процесу. Тобто, силові структури приймають участь в боротьбі за владу, забезпечуючи приход до влади «нових» політичних сил або збереження влади в руках «старих». В цьому випадку силові структури стають опорою тих чи інших політичних сил, а не держави.

У випадках, коли політичний режим втрачає свою легітимність, силові структури захищаючи його від масових виступів, непокори, і, навіть, революцій, сприяє встановленню диктатури уряду. Коли відбувається процес політизації силових структур, то останні отримують можливість функціонувати в якості самостійної політичної сили. Більш того, силові структури можуть самостійно захопити державну владу та встановити воєнний / поліцейський режим, набувши політичну суб'єктність як певна соціально-професійна група, яка відрізняється власним стилем мислення і

баченням побудови політичного процесу в державі. У таких умовах екстримального політичного розвитку відбувається загибель правової держави в межах конкретної країни.

Отже, поняття та основні ознаки силових структур дозволяють визначити їх основне призначення – захист інтересів держави, суспільства і людини. Однак, при в залежності від стабільності політичної системи держави можуть виступати основним інструментом для досягнення політичних цілей окремих політичних сил або самі стають самостійною політичною силою.

Література

1. Куліш А.М. Поняття та правове регулювання діяльності силових структур системи правоохоронних органів України в сучасних умовах [Електр. ресурс] / А.М. Куліш, А.В. Солонар, П.А. Михайлішин // Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/38381/1/Kulish_Solonar_Mukhaylishyn.pdf

Міхейченко М.А.

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародних відносин

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ЗАЛУЧЕННЯ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ

Мережа Інтернет за допомогою властивості інтерактивності розглядається багатьма дослідниками як засіб сприяння участі громадськості у політичних процесах і власне зумовлює появу електронної демократії. Зокрема у дослідженні Василевич Ю.В. відзначається «...інформаційно-комунікаційні технології стають невід’ємною складовою системи суспільних відносин усіх рівнів, що особливо актуально для політичної сфери. Сучасні технології підвищують ефективність публічних послуг, перетворюються на своєрідну форму політичної комунікації, дають можливість громадянам впливати на політичний процес, тим самим